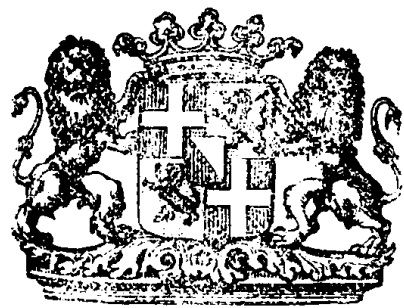

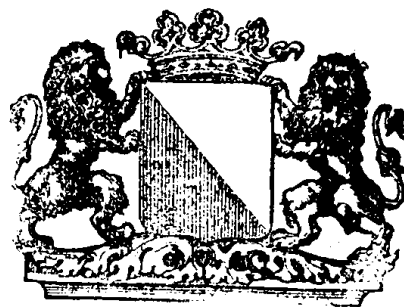
DONDERDAG

15 MAART.

UTRECHTSCH E

PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

UTRECHT, Donderdag, 15 Maart.

De stemming in Midden-Italië en de ontzaglijke meerderheid, die er zich voor de aansluiting aan Sardinië verklaart, blijft de belangstelling wekken. Het blijkt nu toch, hoezeer het wel zeker de algemeene wensch is, dat Italië tot eenheid kome, hoe het onmogelijk zou geweest zijn in deze de wenschen des volks op te offeren ter wille van de belangen van enkele vorsten, die getoond hebben, niet in de verste verte op de hoogte te zijn, om al het gewigt hunner hooge betrekking te begrijpen en daarnaar te handelen. Met geweld had men de bevolking weder onder het juk kunnen brengen van de Oostenrijksche vasalen; zeer zeker had men dan echter de rust in Italië niet bevorderd.

De uitslag der stemming, die weldra zal bekend zijn, moest de nog bestaande Ital. regeringen te Rome en te Napels overtuigen, dat het meer dan tijd werd, op den wensch der volkeren te letten, en daartoe de middelen aan te grijpen door het invoeren van liberale volksvertegenwoordigende instellingen. Dat zal helaas 't geval wel niet wezen. Maar dan ook zullen er nieuwe verwickelingen verrijzen, en de nog onderdrukte Italianen zullen hun juk willen afwerpen en zich met hunne broeders onder den grondwettigen koning van Italië willen vereenigen. Dat dreigt tot ernstige moeilijkheden tusschen Sardinië en Oostenrijk te zullen aanleiding geven. Dat is vooral het gevaar van den toestand.

Te Parijs ziet men dit ten volle in; en het is vooral daarom, zegt men, dat keizer Napoleon Toskane en de Legatiën niet aan Sardinië wil laten. De keizer moet zelfs nu nog met alle kracht daartegen opkomen, en o. a. er op gewezen hebben, dat de groote mogendheden de aansluiting moeten goedkeuren, en dat koning Victor Emanuel, indien hij op eigen verantwoordelijkheid de wenschen der Italianen vervult, niet alleen de pauselijke ban wacht, maar dat hij ook door de Europ. vorsten in een soort van ban zal gedaan worden.

Dit laatste is minder waarschijnlijk. Daarentegen berigt men, dat de Paus bij de inlijving van de Legatiën een protest zal uitvaardigen en den Ital. koning en Franschen keizer beiden te gelijk in den ban wil doen?

De zaak van Savoye blijft hangende. Er is ook op dat punt verschil, daar Sardinië het volk algemeen wil doen stemmen en Frankrijk de gemeenteraden wil doen beslissen, of Savoye en Nizza bij Sardinië willen blijven dan wel bij Frankrijk wenschen te komen. Voor het herstel van 't algemeen vertrouwen, ware het zeer te wenschen, dat Napoleon dat inlijvingsplan opgaf, dat zijne populariteit in Engeland geheel op 't spel zet, en overal in Europa zoo teregt het wantrouwen doet herleven.

Hoe onverdedigbaar in 't geval van Savoye en Nizza het inroepen eener volksstemming mogen wezen, nog onverdedigbaarder ware het, dat men eenvoudig de gemeenteraden liet beslissen, gelijk Napoleon thans schijnt te willen. Sardinië zou op dit punt zeker pal kunnen blijven staan bij zijn gevoelen.

De algemeene indruk in Oostenrijk over de instelling van den grooten rijksraad is zeer pijnlijk. Nadat keizer Frans Jozef, bij 't aanvaarden van zijn bestuur in 1848, zoo liberale beloften deed, — nadat hij zijne volken niets daarvan gaf, dan het ongelukkige konkordaat en daarentegen hen ergerde met zijne met alle geweld doorgedreven eenheidsplannen, — nadat hij het leven en de schatten zijner onderdanen pas opvorderde ter voldoening van zijn bekrompen gevoel van eer, dat niet gedoogde, dat hij zijn vertegenwoordiger naast den Sardin. deed zitting nemen, — nadat nu de nederlagen, die dit wedervaren den Oostenrijkers bezorgde, hem ten slotte in het manifest van Laxenburg de vroegere beloften van hervormingen deden hernieuwen, om eene uitbarsting te voorkomen, waartoe de vernederde en smartelijk aangedane volken dreigden over te gaan, — na dat alles is een Rijksraad (waarvan al de leden door den keizer zullen worden gekozen, terwijl eerst later eenigen hunner in zekere mate het volk zullen vertegenwoordigen, doordien de prov. Staten kandidaten zullen kiezen, waaruit men te Weenen op elke miljoen zielen een Rijksraadslid zal benoemen) slechts eene eerste schrede tot het oprigten van het nieuw gebouw van Oostenrijks welvaart. Het is geenzins de kroon van het gesticht, gelijk men te Weenen zegt. Moge keizer Frans Jozef dat be-

grijpen. Hem zullen anders nog ernstiger teleurstellingen wachten, dan die hij reeds in 't vorig jaar ondervond! De volken laten zich niet meer op den duur om den tuin leiden en door onvervulde beloften tevreden stellen.

Marokko wil nieuwe vredesonderhandelingen aangaan waartoe de keizer een brief aan O'Donnell geschreven heeft.

De sinds gister ontvaugen telegrafische Depesches laten wij hieronder volgen:

Madrid, Dingsdag. De tweede veldtocht is roemrijk geopend. Zondag hebben tabrijke Moorsche horden, nevens de Kabijlen van Melila, de kampementen van Tetuan aangetast, doch zijn teruggeworpen, de Moorsche stellingen overweldigd en de aanvallers eene halve mijl ver nagezet; een groot verlies is hun toegebracht.

Turijn, Dingsdag. In de provincie Bologna hebben 74,787 stemgerechtigden voor de inlijving bij Sardinië en 70 voor de oprigting van een afzonderlijk koningrijk gestemd. De uitslag der stemming te Imola en Castiglione is nog niet bekend. Overmorgen (Donderdag) zal men den algemeenen uitslag in geheel Toskane weten.

Madrid, Woensdag. Gister heeft een Marokkaansch gezant een brief van zijn keizer aan O'Donnell gebracht waarin het verlangen naar vrede te kennen gegeven en verzocht wordt, dat O'Donnell eene voor beide volken gunstige schikking vergemakkelijke. O'Donnell heeft, er in toegestemd te onderhandelen, doch zal de operatiën van zijn leger niet doen staken.

Turijn, Woensdag. De gedeeltelijk bekende stemming der provincie Modena levert uit: 52,499 voor de aansluiting, 56 voor een afzonderlijk koningrijk; Toskane 259,000 stemmen voor de aansluiting en 10,729 voor een afgescheiden koningrijk.

Te Florence is in de wet voor de rekrutering het contingent op 5000 man bepaald.

Een dekreet roept de wetgevende vergadering bijeen tegen 20 Maart.

Turijn, Woensdag. De uitslag der volksstemming in de Romagna is door het hof van kassatie openbaar gemaakt. Voor de aansluiting aan Sardinië hebben zich verklaard 409,659 stemmen, voor een afzonderlijk koningrijk 285 stemmen.

Florence, Woensdag. De stemming is gister door de bevolking voortgezet in dezelfde houding, en gister avond gesloten. De uitslag, tot nu toe bekend, is 215,845 stemmen voor de aansluiting, en 6950 stemmen voor een afzonderlijk koningrijk. Van 150 gemeenten is de uitslag nog niet bekend. Toskane telt 246 gemeenten. Onder de hoogere cijfers onderscheidt zich Florence door eene opkomst van 27,074 kiezers van de 52,000 ingeschrevenen; hiervan zijn 25,595 voor de aansluiting, 1150 voor het afgescheiden koningrijk en 551 zijn van onwaarde verklaard.

Londen, Woensdag. Men verzekert, dat Engeland den eisch van Sardinië ondersteunt, dat het verlangen van Savoye en Nizza om bij Frankrijk ingelijfd te worden of tot Sardinië te blijven behouden, door middel van toepassing van het algemeen stemrecht blijke.

De telegrafische verbinding van Alexandrië tot Kurachee is weder geheel hersteld.

Uit Nangasaki en Yokuban zijn alhier berigten ontvangen van een hevigen brand, waarbij door de Europeanen belangrijke schade is geleden.

Berlijn, Woensdag. Het komitee der nationale vereeniging zal eene verklaring in het licht geven tegen de theorie der natuurlijke grenzen, door Frankrijk in de zaak der inlijving van Savoye verkondigd. Het komitee ziet daarin een gevaar voor Duitschland.

Londen, heden, Donderdag.

De Times hoopt, dat de regering na de ontvangst van Frankrijks antwoord over Savoye hare verbitterende korrespondentie zal staken.

Onze Javaberigten zal men hieronder vinden. Omtrent de zaken in het Bandjermassingsche zijn de bijzonderheden velen, en wij verwijzen er onzen lezers naar. Naar Ind van tijdingen uit Soerabaja zou de legermagt van Boni, nadat de zaken daar geregeld zijn, bijna in haar geheel naar Zuid-Borneo gaan, om er ons gezag te herstellen en de moordenaars van de zendelingen met hunne

familien, en van de bemanning der Onrust te straffen.

Die straf moet eene strenge wezen, en men bedenke hierbij, dat men met geene Europeanen te doen heeft, maar met woestaards, soms met menscheneters, die geen begrip hebben van recht of wet, en die alleen door vrees en schrik zijn in bedwang te houden, tot dat gedurige omgang hen tot menschen zal hebben vervormd.

Wat de algemeene toestand in Indië aangaat, zegt het Bat. Hand. bl. dat de gezigtender meer donker dan helder wordt. Dat blad zegt, dat het gerucht loopt, dat de muiters, stoutmoedig geworden door de vermeestering van de Onrust, met 2000 man tegen Bandjermassin zijn opgetrokken, maar gelukkig zijn afgeslagen. Intusschen hebben alle Eur. vrouwen op ééne na, de wijk naar Java genomen.

Te Djacokarta is de zamenzwering onder de Zwitsersche soldaten gelukkig ontdekt. Zij wilden het fort overrompelen, en de officieren doodden.

Nog zegt het gerucht, dat een der officieren van den onafhankelijken prins aldaar een geest van verzet zou geopenbaard hebben, die zijne in-hechtenisneming had noodig gemaakt. Gen. Steinmetz was derwaarts vertrokken.

In 't Palembangse hebben de Goemayers een strooptocht gedaan, eene dessa vermeesterd en de bevolking verjaagd. 40 man, onder luit. Engelhard, zijn uit Lahat tegen deze kwaadwilligen opgetrokken.

Op de grenzen van Benkoelen heeft men onrust willen stoken, doch is eene uitbarsting voorkomen.

Deze mededeelingen van het B. H. toonen aan, dat wij teregt, reeds herhaaldelijk aandrongen op vermeerdering onzer strijdkrachten in Oost-Indië, waartoe wij wenschen, dat de regering met den meesten ijver de noodige maatregelen zal nemen.

— Z. M. heeft Z. K. H. den prins van Oranje, schout bij nacht, benoemd tot vice-admiraal; — benoemd tot kommissaris des konings in de prov. Zeeand mr. R. W. baron van Lijnden; tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw den luit. ter zee 1. kl. A. Scholborgh; aan den heer K. Enthoven, fabrikant te 's Gravenhage, vergunning verleend tot het aannemen der onderscheidingsterkenen van ridder der orde van Isabella la Católica, van H. M. de koningin van Spanje; — pens. verleend aan mr. C. H. B. Boot, als aftredend minister van just., van f 2744; — benoemd tot mede-direkteur van de Nederl. bank den heer Ferdinand Rendorp; — bevorderd tot offic. van gezondh. 1. kl., den offic. van gezondh. 2. kl. bij de landmagt in West-Indië G. A. Ferguson.

— De Arnh. Ct. schrijft, dat de heer Stieltjes, thans kandidaat voor de Tweede Kamer te Amsterdam, de bekende oud soldaat is, die sinds 17 jaar de belangrijkste brochures over ons leger, onze verdedigingsmiddelen enz. in het licht gaf. Men zocht dikwijls naar den begaafden schrijver, maar de heer Stieltjes wenschte in stilte voor 't Vaderland te arbeiden. Ook in 1849, toen hij om bekende redenen zijn ontslag bekwaam, roemde de min. van oorlog zijne verdiensten in de kamer, en bood den oud soldaat zelfs het lidmaatschap aan in het komitee van defensie. De heer Stieltjes wilde echter onbekend blijven, ook zelfs na de hulde door mannen als de kolonels Knoop en Merkes van Genlt hem gebracht, terwijl onlangs de nieuwe minister van oorlog van hem zeide: „Het is niet genoeg dat ik deze gelegenheid aangrijp, om in 's lands vergaderzaal, hulde te brengen aan de groote verdiensten en kunde van dien schrijver, die, even modest als bekwaam, tot nu toe zijn naam geheim heeft gehouden. Hij is een dergenen die het meest hebben toegebracht om de studie der defensie van ons land aan te wakkeren en toe te lichten.” Thans is het te hopen, dat de kiezers van Amsterdam zooveel bekwaamheid, zooveel ijver en zooveel zedigheid zullen weten te beloonen.

— Naar wij vernemen, zal het nieuwe fregat met stoomvermogen, de Zeeland, voorloopig eene kleine proefreis doen, in afwachting van de fregatten Evertsen en Wassenaar, die in 't eerste helft der maand April worden terug verwacht. Het eskader zal daarna een instruktietocht ondernemen en naar men verzekert, naar Kroonstadt stevenen. Na de instruktietocht zou eerstgenoemd fregat naar Oost-Indië vertrekken. (Eijf. Bl.)

*— Uit Hellevoetsluis schrijft men ons van den 14 Maart: Heden is Zr. Ms. brik Sperwer buiten dienst en het etat major van dien bodem op non-aktiviteit gesteld. Jammer, dat er voorgisteren een ongeluk op dien bodem plaats had. De matroos 3e kl. *Tienpond*, bezig zijnde met stagen op de boegspriet los te maken, had het ongeluk zijn evenwigt te verliezen en in het water te storten. Alle pogingen, om hem te redden, waren vruchteloos.

De indienststelling van de stoomboot *Bromo* is provisioneel tot nader order uitgesteld.

De stoomboot *Cycloop* arriveerde hier, om een transport schepelingen over te voeren naar Vlissingen voor het met 1 April in dienst te stellen stoomfregat *Zeeland*. Men verwacht morgen die stoomboot van Vlissingen terug, om een ander transport schepelingen over te voeren naar het Nieuwediep, bestemd voor het koopvaardijship *Zeemeeuw*, om deze verder naar Java over te brengen. Met 1 Mei zal van hier vertrekken, de onder-ekwipagiemeester luit. ter zee 1e kl. *P. van Wijhe*, benoemd tot intendant van de quarantaine-plaats te Wieringen, terwijl in zijne plaats hier komt de luit. ter zee 1e kl. *Gaymans*.

— Bij het ministerie van marine heeft gister de aanbesteding plaats gehad van: 1°. de verdieping van het Dokkanaal op het maritieme etablissement Willemsoord. Minste inschrijver de heer *de Groot*, te Shedrecht, voor f 24,200; en 2°. Het in den Drooge verdiepen en verruimen van het Natte Dok op dat etablissement; minste inschrijver de heer *van Hattem*, te Stiedrecht, voor f 140,200.

*— Te Amerongen is tot lid van de prov. Staten van Utrecht benoemd mr. *C. Th. baron v. Lijnden v. Sandenburg*, alhier met 246 st.; de heer *v. Schermbeek*, mede alhier bekwaam 156 st.

— In de gister gehouden raadsvergadering van Amsterdam is met 58 tegen 2 stemmen, de voordragt van B. en W. aangenomen, waarbij besloten wordt, ten einde Amsterdam de middelen te verschaffen eene bijdrage te leveren in de kosten van een kanaal naar de Noordzee, door Holland op zijn smalst, ten laste dier stad eene leening te openen van drie miljoen gulden, waarvoor a pari zullen worden uitgegeven 3 pct. schuldbrieven aan toonder, in stukken van f 500 gesplitst in onderdeelen van f 100 naar verkiezing der geldschietters.

*— Men schrijft ons uit Zwolle:

Sedert lang en dikwijls is het gezegd, dat ons provinciaal bestuur en de raad der stad Zwolle te weinig belang stelden in eene verbeterde communicatie met Koeverden en wel door middel van wegen en vooral door eene verlenging van den Dedemsvaart tot in de grachten van Koeverden. Nu is Koeverden weldra door een kanaal met het kanaal verbonden, dat op Almelo en, met een zijtak uit de gemeente den Ham, naar Zwolle en Deventer loopt, waarover, uit die Drenther marktplaats reeds veel boekweit naar Almelo, Rijssen en ook naar Deventer wordt verzonden.

Veel meer echter zullen het Twentsche kanaal en Deventer er bij winnen, als de turf van een gedeelte van de Oostelijke veenen van Drenthe ook daarvan wordt afgevoerd, terwijl de Deventer kooplieden alle krachten zullen inspannen om Koeverden van koloniale waren, manufakturen, enz. te voorzien om die van Zwolle er te verdringen.

Onze transito-handel op Twenthe heeft grootendeels opgehouden door de Twentsche kanalisatie.

— De gemeenteraad van Schiedam heeft gister het plan tot uitbouw der stad van de raadsleden *Nolet* en *Greeve* aangenomen, en daarop een voorstel van B. en W. goedgekeurd, om tot volvoering van dat plan eene leening van f 75,000 aan te gaan.

Wij vragen op nieuw, of voor onze stad een plan voor uitbouw nog onnoodig wordt geacht.

*— Uit een brief uit Hellevoetsluis ontleenen wij het volgende:

Er heeft zich uit den gemeente-raad eene commissie gevormd, die deze week op audientie bij den minister van Oorlog is geweest, ten einde het afstaan van een gedeelte gronds te verzoeken; om aldaar de zoo door de gemeente verlangde gasfabriek te doen bouwen. Men hoopt, dat de minister aan het verzoek gevolg zal kunnen geven, opdat de gemeente in de behoefte aan gas zal kunnen voorzien.

— Bij vernieuwing hebben ged. Staten aan den gemeenteraad van Helt medegedeeld, dat zij het ~~verzoek~~ van drie scholen, hoe goed ook ingerigt, niet voldoende achten voor de behoefte van de stad aan openbaar lager onderwijs, gelijk de wet dat verlangt.

— Op een verzoekschrift van Amsterdamsche en Rotterdamsche kooplieden, tot het plaatsen van een inlygend persoon te Jedo of Kanagawa, heeft de minister van koloniën te kennen gegeven, dat de goev.-generaal van N-Indië in last heeft konsuls in de Japansche havens te benoemen, waar de behoefte aan mogt blijken; onze konsul zal te Nagasaki gewoon verblijf houden, maar als dit noodig is, zal ook naar Jedo of Kanagawa begeven, terwijl de goev.-gen. van N-Indië uitgenoodigd is de Nederl. flag dikwerf in de Jap. wateren te vertoonen, gelijk

in Jan. dan ook een stoomschip derwaarts is vertrokken.

— Maandag hield de Nederl. Bergwerkvereeniging te 's Hage hare 5e vergadering. Er heeft zich toen aldaar eene commissie vereenigd, bestaande uit de heeren *v. Alst*, te 's Hage, *Jhr. v. Bronkhorst*, intendant des Konings, *de Heus*, te Utrecht, *Wolterbeek*, te Amsterdam en dr. *baron v. Hoëvell*, te 's Hage, om de concessie der Nederlandsche Bergwerkvereeniging *Willem III* over te nemen, en daartoe eene aktiën-maatschappij ter exploitatie op te rigten.

— Men verneemt dat de kolonel *J. B. E. von Motz*, thans chef van den staf des inspektors van het wapen der kavalerie, als zoodanig is benoemd in de 5. militaire afdeeling bij den tot die funktien benoemden generaal majoor *Wilbrennink*, en als adj. chef van gemelden staf kaplt. *Pfeiffer*, die tevens benoemd is tot adj. van gemelden generaal.

— De 1. luit. kwartierm. *Stellingwerf*, van het koloniaal werfdepôt te Harderwijk, is op zijn verzoek voor een jaar op nonaktiviteit gesteld.

*— Ter zitting van de arrondissements-regtbank te Amersfoort heeft gister de installatie plaats gehad van *Jhr. mr. M. A. de Savornin Lohman*, als substituut-griffier bij gemelde regtbank.

— *Mr. v. Baerte*, die reeds door de hoven van Z. Holland en Drenthe wegens beleediging en een ander misdrijf is veroordeeld, en door den raad van toezigt te Arnhem is geschorst in de uitoefening zijner regtspraktijk, wordt thans voor de regtbank te 's Hage vervolgd wegens het uiten van scheldwoorden; de besch. is buiten 's lands.

— Woensdag avond den 7. geraakten de kleederen van een meisje alhier in brand; zooals gewoonlijk vlugte zij op straat, waar gelukkig pastoor *Kok* haar ontmoette en met zijn mantel de vlam smoorde, waardoor hij het meisje redde.

— Ook naar Ostende waren talrijke bezoekers gekomen, om den springvloed te zien; zij vonden er borden, waarop stond: „heden geene voorstelling. Door ongesteldheid van den wind wordt de groote springvloed 8 dagen uitgesteld.”

— Te Zaandam is het bouwen van kerk met konsistorie en kosterswoning voor de doopsgezinden voor f 47,400 aangenomen.

— Te Esschen is een spoorwachter door de lokomotief medegesleept, en deerlijk verminkt, doordien de wagens allen over hem heen gingen.

— Men meldde onlangs, dat het Engelsche goevernement een jaarlijksch pensioen heeft geschonken aan *mrs. Janet Taylor*, de schrijfster van verschillende nuttige werken over sterre- en zeevaartkunde; wij kunnen bij dit bericht nog voegen, dat het Nederlandsche goevernement, reeds in 1836, de verdiensten dezer begaafde vrouw heeft erkend, door een 50tal exemplaren te doen aankopen van hare „*Lunar tables*,” (Maan-tafels), ten behoeve van het ministerie van Marine en van het sedert opgeheven depart. van Nationale Nijverheid; terwijl het Z. M. wijlen koning *Willem I* behaagde, haar eene gouden medaille ter waarde van 25 dukaten te vereeren, als bewijs van tevredenheid over hare wetenschappelijke werken.

— Engeland beklagt zich zeer over het toemenen van den slavenhandel. — Niettegenstaande de maatregelen, die het krachten de verdragen neemt, is die handel welligt nog nimmer op zoo groote schaal gedreven als in 1858 en 1859. Men schrijft dit toe aan de bedriegelijke bescherming der Amer. vlag en aan den uitvoer naar de Fransche koloniën van zoogenaamde vrije arbeiders, die geketend aan boord worden gebracht.

— Aan het Engelsche blad de *Times* wordt uit Manchester geschreven, dat de handel aldaar steeds grootere en grootere winsten behaalt, nog te vermeerdere door het handelsverdrag en het vereenvoudigd tarief. O. a. zijn er drie kooplieden, die in het afgeloopen jaar ruim twaalf honderd duizend pond sterling hebben verdiend. De winst, die de katoenhandel aldaar in het algemeen oplevert, kan op twaalf miljoen gulden per maand gerekend worden.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 14 Maart, 2,54 El. + AP. 9,49. *Gev.* 21 d. De Rijnhoogte te Keulen den 14 Maart: 10 voet 3 duim; 9 voet 11 duim Rijnl.

Oost-Indië.

De door ons gister ontvangen Javaberigten, loopende tot 25 Jan., deelen het volgende mede:

— Volgens de Soerabajasche bladen gaat de krijgsmagt bij Bonie, onder den generaal *van Swieten*, naar Bandjermassin.

Volgens berigten uit Palembang van het laatst van Dec. hadden de herhaalde strooptogten, zelfs in den regentijd, ten gevolge gehad, dat de nog omzwervende hoofden der opstandelingen, door hunne volgelingen verlaten, weinig invloed meer hadden. Den 26. was een detachement naar Padang vertrokken, ten einde het burgerlijk gezag aldaar kracht bij te zetten, en de nog onwillige bevolking van een paar marga's tot haar pligt te

brengen, doch waren van deze laatste reeds zendingen aangekomen.

Nabij de dessa *Karangandjing* hebben zes personen die in de hjoerik met visschen bezig waren door eene aardstorting het leven verloren, terwijl vijf anderen naauwelijks den dood ontkwamen. De rivier was op die plaats smal, en had vrij hoogen oever. De begane grond was elf Rhijnlandsche voeten boven den waterspiegel verheven, en het water had daár eene diepte van vijf voeten. De breedte van het rivierbed was ter hoogte van den beganen grond zeven, en ter hoogte van den waterspiegel dertien voeten, zoodat de oevers als het ware ondermijnd waren.

De artesische puthoring te Samarang is geslaagd, die te Rembang was reeds vroeger mislukt. Men heeft daar echter eene tweede boring begonnen, die reeds tamelijk gevorderd is.

Omtrent de zaken in 't Bandjermassingsche laten wij hier volgen, wat de berigten belangrijks mededeelen:

De *Java Courant* geeft de volgende bijzonderheden omtrent het gebeurde met Z. M. stoomschip

ONRUST.

„Dit vaartuig was den 30. November te Marabahan teruggekeerd van eenen togt langs de Boven-Barito, tot voorbij de monding der Tewel, op welken de toenmaals mede aan boord zijnde 1 luitenant *Bangert*, vroeger civiel gezaghebber te Marabahan, overal de meest gewenschte blijken van onderwerping aan het Nederlandsch-Indische goevernement en van rust en orde mogt waarnemen. Hoegenaamd niets onrustbarends werd bespeurd. In elke kampong, waarvoor gestopt werd, waren de vrouwen en kinderen aanwezig. Telkens, wanneer zulks verlangd werd, kwamen de hoofden aan boord, en bragten menigwerf kleine geschenken mede. Op vele plaatsen was de Nederlandsche vlag geheschen of zag men witte vlaggen op de huizen. De landbouw werd ongestoord voortgezet en alle ingewonen berigten waren gunstig.

Ter bestendiging van dezen gewenschten toestand, en ter verkrijging der uitlevering van den hoofd-muiteling, pangeran *Antasari* door den Toemenggoeng *Aria-Pati* te Tewel, werd de Onrust den 15. December andermaal derwaarts gedirigeerd. Tot aan de kampong *Loetoeng-toeoor*, waarvoor de Onrust den 19. December ten anker kwam, schijnt de togt even vreedzaam geweest te zijn, als de vorige. Van hier werden door den luitenant *Bangert* brieven aan hoofden van Tewel gezonden, houdende last, om aan boord van de Onrust te komen. Na vier dagen toevens kwamen hierop antwoorden, die weldra gevolgd werden door de aankomst te *Loetoeng-toeoor* der beschrevene hoofden.

Op den 27. December liet de luitenant *Bangert*, een dezer hoofden, den Toemenggoeng *Soera-pati* verzoeken met zijne zonen, doch zonder gevolg aan boord te komen, zooals geschiedde. Het gebruikelijke gevolg van dezen Toemenggoeng, bestaande uit naar gissing 500 man in ongeveer 100 djoekoeng's, bleef op eenigen afstand van de Onrust achter.

De stoomsleper kapitein *van Os*, die het station van de afgeloopene kruisboot n°. 42 was in gaan nemen, heeft in den nacht van 2 Jan. gedurende 6 uren het hoofd geboden aan eene groote menigte van prauwen, welke haar aldaar hebben aangevalen, en is vervolgens op *Poeloe-Pelak* gerepleerd.

Een later Nummer van 't zeldse blad zegt:

„Hoezeer geen der aan boord van dat vaartuig geweest zijnde personen aan het bloedbad is mogen ontkomen en dus veel van deze zaak voor immer een geheim zal blijven, zijn toch sommige omstandigheden, die eenig licht kunnen verspreiden, medegedeeld door den hadji *Mohamad Taib*, die zich, tijdens het gebeurde met de Onrust, in hare nabijheid bevond.

Wij zijn in de gelegenheid gesteld mede te deelen het volgende zakelijk overzicht van het door *Mohamad Taib* te Bandjermassin verklaarde. Het spreekt echter van zelf, dat, immers voor alsnog, er geene mogelijkheid is geweest om die verklaring aan andere mededeelingen of feiten te toetsen, zoodat voor de juistheid van sommige bijzonderheden niet kan worden ingestaan.

Vooraf herinneren wij, dat deze laatste togt van de Onrust het gevolg was van de gunstige rapporten, omtrent den afloop van eene vroegere reis op de Boven-Barito (van 16 tot 30 Nov. 1859). Zoowel de kommandant van de Onrust, als de 1. luitenant *Bangert*, waarnemend civiel-gezaghebber te Marabahan, hadden zulke goede indrukken omtrent de stemming der bevolking en hoofden gekregen, dat tot eene tweede reis werd besloten, met het doel om van die stemming te trachten gebruik te maken tot het in handen krijgen van een der hoofden van den Bandjermassinschen opstand. De goevernements-kommissaris voor de Zuider- en Oosteraldeeling van Borneo had echter den luitenant *Bangert* de meeste voorzigtheid in zijne aanrakingen met de inlandsche hoofden aanbevolen en hem wel op het hart gedrukt hun geen vertrouwen te schenken, bijaldien van hunne zijde wantrouwen mogt worden aan den dag gelegd. Dit gevoegd bij de sedert vele jaren opgedane bekendheid van den luitenant *Bangert* met de bevolking en hoofden van die streken mag dan ook doen aannemen, dat, tot op het oogenblik dat het verraad werd gepleegd, zich geene enkele omstandigheid

heeft voorgedaan, die bij dien officier gegronde achterdocht kon opwekken.

Het verhaal van *Mohamad Taib* luidt in substantie als volgt:

Op den 19. Dec. 1859 ankerde de *Onrust* voor de kampong Loetoeng-toeoor, van waar de luit. *Bangert* onmiddellijk brieven zond aan de toemenggoengs *Soera-pati*, *Roepa*, *Kerta-pati*, *Aria-pati* en *Mas Anoew*, waarbij zij werden uitgenoodigd zich tot hem te begeven. De heer *Bangert* gaf tevens aan *Mohamad Taib* verlof bij kennissen aan den wal zijnen intrek te nemen, omdat hij daar meer op zijn gemak zou zijn dan aan boord. *Mohamad Taib* begaf zich dan ook op het vlot van een zijner aanverwanten, dat daar in de rivier op ongeveer 100 vadem van de *Onrust*, roting laadde.

Vier dagen na het afzenden der brieven van den luit. *Bangert* kwam daarop antwoord, behelzende dat de toemenggoengs *Soera-pati*, *Roepa*, *Mas Anoew* en *Kerta-pati* op Maandag 26 Dec. te Loetoeng-toeoor zouden komen.

Op dien dag verschenen de drie eerstgenoemden; *Kerto-pati* en *Aria-pati* konden, wegens ziekte, niet komen. Daar het reeds bijkans donker was kwamen de hoofden dien dag niet aan boord van de *Onrust*.

Den volgende morgen ten half acht ure zond de luitenant *Bangert* den hadji *Mohamad Taib* naar *Soera-pati*, om hem uit te noodigen aan boord te komen, doch zonder gevolg en slechts vergezeld van zijne zonen. Bij die gelegenheid zou *Soera-pati* den hadji hebben gevraagd, welke rook dat was, die hij op het stoomschip zag, waarop deze zou hebben geantwoord, dat het de rook van de kombuis was, en hierop had de toemenggoeng zich met twee zoons aan boord begeven, in eene djoekoeng, gevolgd door twee man. Dit vaartuig bleef langs zijde, zoolang *Soera-pati* aan boord van de *Onrust* was.

Intusschen bleven de prauwen die met *Soera-pati* de rivier waren afgezakt en door *Mohamad Taib* worden geschat op een honderdtal, bewapend, bemand met ongeveer 500 koppen te zamen, op eenen afstand van nagenoeg dertig vadem van het stoomschip liggen. *Mohamad Taib* zou den heer *Bangert* hebben doen opmerken, dat al deze prauwen het voorkomen hadden alsof men iets kwaads in den zin had, daar zij niet met kadjangmatten in gedekt waren. De heer *Bangert* zou daarop, in tegenwoordigheid van den kommandant der *Onrust* geantwoord hebben, dat men in deze streken geen kadjang had en dat het de gewoonte van *Soera-pati* was om met een ten oorlog toegerust volk te reizen. Dit hoofd is ook werkelijk immer van een groot gewapend gevolg vergezeld, wanneer hij de rivier afkomt.

Soera-pati en zijne zonen werden door den luit. *Bangert* in de kajuit van de *Onrust* gebragt, alwaar, in tegenwoordigheid van den kommandant, een gesprek met hen werd gehouden. Na ongeveer een half uur in de kajuit te hebben vertoefd kwam het gezelschap aan dek, oogenschoonlijk opgeruimd en wel te vreden, en pratende en lachende. *Soera-pati* en zijne zonen verwijderden zich, en de heer *Bangert* zeide den hadji, dat de andere hoofden op een ander oogenblik zouden kunnen komen.

Mohamad Taib vroeg daarop ook verlof om naar zijn vlot te gaan, om te eten, en verwijderde zich. Kort nadat hij op het vlot was, ongeveer ten 12 ure, hoorde hij een hevig geweervuur op de *Onrust*, en zag hij, dat eene ledige djoekong langs het schip lag, terwijl aan boord een hevig gescherm met blanke wapens plaats had. Hierop naderden al de overige prauwen, waarvan de bemanning het schip enterde. De prauw van *Soera-pati*, die zeer lang is en door de menigte van djoekongs de *Onrust* met kon naderen, bleef op eenigen afstand den strijd aanschouwen; *Mohamad Taib* kon echter niet onderscheiden of *Soera-pati* zelf daarin was.

Het rumoer aan boord heeft geduurd tot 5 ure des middags, toen het schip het zinken nabij was en de dajaks hetzelfde verlieten. Op dat oogenblik vertoonden zich nog vijf Europeanen (*Mohamad Taib* meent, dat het matrozen waren), gewapend met sabels en pistolen, die zij op den vijand afvuurden. Bij het zinken trachten zij zich door zwemmen te redden, maar ook zij werden gedood. Na dit bloedbad voer de prauw van *Soera-pati* de rivier op; of hij zich aan boord bevond is *Mohamad Taib* niet bekend.

Na te hebben onderzocht of zich nog iemand van de *Onrust* in leven bevond en na zich te hebben overtuigd, dat allen waren omgekomen, vertrok *Mohamad Taib* nog dienzelfden avond naar Bandjermassin.

Volgens zijne verklaring moeten op den 26. en 27. Dec. de vuren onder de ketels der *Onrust* nog aan geweest zijn en zou de luitenant *Bangert* hem hebben doen opmerken, dat men daardoor in een oogenblik strijdvaardig was. Hij weet echter niet of tijdens de overrompeling van het schip de vuren nog brandden; hij meent slechts alstoen de schoorsteen niet te hebben zien rooken.

Nog berigt men: Het welgelukken van den stouten aanval, op de *Onrust*, geeft reeds, door het verlies van zoo

veel menschenlevens, een slechten indruk, door het vertrouwen, dat de muiters daardoor op hunne krachten krijgen; zij hebben dan ook in hunnen overmoed niet nagelaten, om onmiddellijk naar de Kapoeas rivier te vertrekken, om hetzelfde lot te doen ondergaan aan den aldaar gestationneerden goevernementssleper kapt. van Os, komd. W. Glazer, doch deze heeft, met 18 soldaten dien hij aan boord had, hem flink ontvangen en met een goed onderhouden vuur eene vreeselijke slagting onder deze overmoedigen aangerigt; veele dooden en geblesseerden zijn bij dezen aanval onder hen gebleven; bovendien heeft hij de voorzigtigheid gehad zijne vuren aan te houden en naar Poeloe Petak terug te stroomen. Kapt. W. Glazer moet in deze een buitengewoon moed hebben aan den dag gelegd. Behalve het afslaan van den vijand, heeft hij ter voorkoming van een mogelijken nachtelijken overval, zijne hem toevertrouwde manschappen niet durven blootstellen en is wijselijk teruggetrokken. Zr. Ms. stoomschip *Montrado* is dadelijk bij het ontvangen van bovenstaande tijding met 100 man pas aangebragte troepen en goed voorzien van artillerie, hiervoor expres van Martapoera ontboden en met eenige veldstukken te Doessoen opgestoomd om, na hunne makkers bloedig gewroken te hebben, te trachten de *Onrust* nog vlot te krijgen.

»Omtrent de hier aangebragte 57 Dajakkers van Bandjermassin vernemen wij, dat deze op last van kolonel *Andresen* gevangen zaten en dat de tegenwoordige autoriteiten aldaar ze naar Batavia hebben opgezonden, omdat zij zich niet wilden belasten met de nalatenschap van genoemden kolonel. Tevens vernemen wij, dat de tegenwoordige civiele en militaire autoriteit vast voornemens is, met de uiterste gestrengheid tegen de moord- en dweepzieke bevolking te werk te gaan. Wij juichen dit voornemen toe, en hopen, dat het goevernement haar genoegzame volmagt zal geven en haar niet beperkt zal hebben in een kring, die geen vrijheid van handelen toelaat. Schrik en vrees moeten onder de opstandelingen worden gebragt, en wij noemen het eene dwaasheid, op zulke onbeschaafde horden, nog bijna wilde dieren, onze Europeesche begrippen van menscheijkheid, oorlogsgebruik enz. te willen toepassen. Men zal dit wellicht in Nederland barbaarsch vinden; maar zij, die Indië kennen, deelen ons gevoelen. Zoodra die volkeren menschen geworden zijn, moet men hen als menschen behandelen, maar tot op dezen oogenblik zijn zij het niet.

»De geest onzer troepen te Bandjermassing, laat niets te wenschen over.

— *Riouw*. Sedert het doorkomen der Noordewinden hebben zich in de wateren der Karimon-eilanden, alwaar Z. M. schroefstoomschip *Samarang* eene kruistocht heeft gemaakt, geene roovers meer vertoond.

MADRID, 7 Maart.

Uit Tetuan wordt van den 1 berigt, dat het leger, nu met de versterkingen 25,000 man tellende, binnen vijf of zes dagen naar Tanger op marsch zou gaan. Den 29 Febr. hadden verscheidene bataljons van het tweede korps eene verkenning gedaan in de rigting van Tanger; zij konden echter slechts acht à tien mijlen verder gaan, daar *Muley Abbas* een observatie-post aldaar had geplaatst, die niet onder de 2000 ruiters sterk was.

WEENEN, 12 Maart.

Omtrent een gemeenschappelijk protest tegen de inlijving van Savoye is hier nog niets bekend. Ons kabinet heeft althans nog geene uitnoodiging ontvangen er deel aan te nemen. Men wil trouwens, dat het daartoe niet geneigd zou zijn.

De in den laatsten tijd verspreide geruchten omtrent eene verstandhouding tusschen Oostenrijk en Pruisen missen allen grond.

Uit de mededeelingen der verschillende bladen ontleenen wij het volgende betreffende den dood van generaal v. *Eynatten*. Hij heeft zich door middel van een der vangsnieren zijner uniform aan de traliën van het venster opgehangen. Bij het ontkleeden van het lijk vond men nabij het hart een gouden speld steken, waarmede hij zich waarschijnlijk getracht had van het leven te berooven. In een om het lijf gewonden lint vond men de fotografische portretten zijner betrekkingen. Zijne laatste aantekeningen had hij op de leëge bladen van een boek gemaakt, met afgebrande lucifers. O. a. verzocht hij daarin zijnen vrienden, de keizerlijke genade ten gunste zijner familie in te roepen, en zijn geneesheer, zijner echtgenootte het te doen voorkomen als ware hij ten gevolge eener beroerte overleden.

Over de arrestatie van *Richter* meldt men het volgende:

Des morgens begaf zich de daarmede belaste politie-kommissaris met eenige geheime agenten naar *Richter's* woning, liet de uitgangen en nabij gelegen hoeken der straten bezetten en trad toen binnen. *Richter* was uit, men wist niet waar hij was, noch wanneer hij zou terugkeeren. Men besloot dus te wachten en de agenten, die in hunne burgerkleeding de aandacht niet op zich vestigden, bleven op hunne posten. Na een uur verstgeen *Richter*. Toen hij nabij zijn huis was, naderde hem de kommissaris in de houding van iemand die eene gunst verzoekt, haalde een grooten brief te voorschijn en overhandigde dien met onthloot

hoofd. *Richter* opende dadelijk den brief. De kommissaris wenkte nu even ter zijde en dadelijk verscheen een rijtuig, dat in de nabijheid gewacht had. *Richter* den brief geopend hebbende verbleekte even, doch vroeg dadelijk met een vriendelijk lachje, wat dan nu geschieden moest. De kommissaris verzocht hem in het rijtuig te gaan dat hem daarop naar de gevangenis bragt.

Het bedrag van het door generaal v. *Eynatten* verduisterde moet ongeveer twee miljoen zijn.

De arrestatiën in deze zaak zijn nog niet ten einde.

— 14 Maart. Met. 5 pCl. 69.50; Nat. 77 60; Bank 862.—; Noord-Balmakt. 195.—; Credit Aust. 190.—; O-Fr. Spoorw.-akt. 265.—; Lomb. Venet. —; Nieuwe 155.—; W. op Lond. 5 m. 13.25; G. 32.—.

BERLIJN, 13 Maart.

Hoewel ongezind tegen de inlijving van Savoye zelf formeel te protesteren, schijnt het Engelsch kabinet niet ongezind, zich aan een protest der andere mogendheden aan te sluiten.

LONDEN, 13 Maart.

»Ik had steeds gehoopt, wanneer ik den troon beklim," zeide *Napoleon III* onlangs, volgens het *Court Journal*, tot een Engelsch edelman, gedurende eene soirée op de Tuileriën, »een hecht verbond te zullen vestigen tusschen de Fransche en Engelsche natien. Zulke aliantien kunnen slechts duurzaam worden door de incensmelting van belangen. Ik geloof niet, dat Engeland ooit een krijg met Amerika zal beginnen, en zulks zou nog moeilijker zijn tusschen Engeland en Frankrijk, wanneer wij de handelsbelangen tusschen beide natien uitbreiden." Deze aanmerking werd door anderen gevolgd, welke evenzeer *Cobdens* geest ademden. Eindelijk sprak Z. K. M., die in eene onvergenoege luim was, met blijkbaar ongenoegen over de debatten, die over Italië en het Fransche traktaat in het Lagerhuis gehouden waren, en veroordeelde ze als »persoonlijk en onedelmoedig."

De groote fabrikanten hier te lande, hebben, ter belooning van den heer *Cobden*, voor zijne bemoeijingen ter zake van het handelsverdrag, eene inschrijving geopend, waarop de eerste inschrijver voor 5000 p. st. heeft geteekend. Het bedrag waarvoor is ingeschreven, is reeds 40000 p. st. De koningin zal den heer *Cobden* tot ridder der Bathorde benoemen.

PARIS, 13 Maart.

Men zegt, dat de regering tot koning *Victor Emmanuel* eene nota gerigt heeft, de strekking hebbende, om althans de aansluiting der Romagna te doen uitstellen en deze aan de beslissing der mogendheden te onderwerpen.

Het bevestigt zich steeds niger, dat over de aanhechting van Savoye niet door de bevolking, maar hoogstens door de gemeentebesturen zal gestemd worden.

Uit berigten van ons gezantschap te Weenen blijkt, dat Oostenrijk zich duchtig toerust. In Venetië heeft het 200,000 man op de been, terwijl zijn bondskontingent van 140,000 man in Duitschland gereed staat.

De pauselijke nuntius is het eenig lid van het diplomatisch korps, die het diner, gisteren door den heer *Thouvenel* gegeven, niet heeft bijgewoond. Dit heeft te meer de aandacht getrokken, daar het gerucht liep, dat hij den heer *Thouvenel* had te kennen gegeven, bevel te hebben zijn pas te vragen, zoodra de Sard. troepen de Romagna zouden intrekken.

Onze regering heeft met Salvador, de kleinste midden Amerik. republiek met 100,000 inw., een handels- en scheepvaartverdrag gesloten.

— 14 Maart. Rente op tijd 5 pCl. 67.95; Fr.-Oost. Spw. 505; Sp. 5 pCl. 45 1/2, 1 1/4 pCl. —.

ADVERTENTIEN

* * Heden overleed, na een langdurig lijden van twee jaren, mijne geliefde Echtgenoot **WILLEM GEORGE FREDERIK MARX**, in den ouderdom van bijna 52 jaren, mij nalatende drie zonen, waarvan twee uit een vorig huwelijk.

Leijden 12 Maart 1860.

Wed. W. G. F. MARX,
Geb. ISKE.

* * Heden overleed tot onze bittere droefheid onze innig geliefde eenige Dochter **AALTJE**, in den jeugdigen leeftijd van bijna 15 jaren.

Groenekan, J. COPIJN.
bij Utrecht, M. COPIJN.
14 Maart, 1860. geb. OOSTVEEN.
Gedieve deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aan te merken.

* * Heden ontsliep, tot diepe droefheid van mij, mijne kinderen en behuudkinderen, in den ouderdom van 79 1/2 jaar, mijn dierbare echtgenoot, **GERRIT DE VOS**, na eene gelukkige echtvereeniging van 45 1/2 jaar.

Gorinchem, Wed. G. DE VOS,
15 Maart 1860. VAN NIEUWELANDT.

Eenige kennisgeving.

* * Heden overleed alhier in den ouderdom van ruim 72 jaren **JACOB A. HELLINGS**, geliefde Echtgenoot van **ANTONY RUTGERS**.

Utrecht, A. RUTGERS.
den 15. Maart 1860.

Snelersdruk van L. E. BOSCH EN ZON.